

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست ارشاد و انسجام امور مساجد

آمریت ارشاد و دعوت

مدیریت عمومی تنظیم خطبه ها

رهنمای خطبه روز جمعه مؤرخ: ۱۴۴۴/۱/۲۱ هجری قمری مطابق ۱۴۰۱/۵/۲۸ هجری شمسی

ضرر های گدائی گری در جامعه اسلامی

الحمد لله على إحسانه، والشكر له على توفيقه وامتنانه، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، تعظيماً لشأنه، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، الداعي إلى رضوانه صلى الله وسلم وبارك عليه وعلى آله وصحبه وإخوانه وبعد.

قال الله سبحانه وتعالى: {لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِحْفَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ} البقرة: (۲۷۳)

هموطنان گرامی!

به اساس فرمان جلالت مآب امير المؤمنين شيخ الحديث مولوى هبة الله آخذاده (حفظه الله تعالى ورعاه) وهدایت وزیر ارشاد حج، و اوقاف جناب عالیقدر شيخ الحديث دوكتور مولوى نورمحمد (ثاقب) (حفظه الله تعالى) خطبه و موعظه جمعه پیرامون زیانهای تکدی در جامعه اسلامی) موضوع انتخاب شده است میخواهم پیرامون موضوع معلومات را شریک کنم.

در آیه شریفه فوق (لا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِحْفَافًا) مراد این است که مؤمنان دارای این صفت اند که ایشان هیچ وقت از مردم چیزی نمی خواهند. عفت آنان از سوال کردن صفت ثابت است. [احکام القرآن للقرطبي]

گدائی بطور عام به اثر فقر و تنگ دستی به میان می آید و فقر و تنگ دستی حالتی نیست که مردم به گدائی حتماً روی بیاورند بلکه این خصلت مردم ضعیف و بی همت است که در حالت فقر به گدائی روی می آورند و مردم باهمت در چنین حالت صبر و تحمل را پیشه میگیرند و به سوی کسب و کار روی می آورند.

در بسیاری از نصوص شریعت اسلامی صفت آن فقیر و مسکینی بیان شده است که همراه با صبر و قناعت باشد.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (يَدْخُلُ فَقْرَاءُ الْمُسْلِمِينَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِنِصْفِ يَوْمٍ وَهُوَ خَمْسَمِائَةِ عَامٍ) قال الترمذي: هذا حديث حسن صحيح سنن الترمذي

ترجمه: از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: که فقرای مسلمین نسبت به اغنیاء نیم روز قبل به بهشت داخل میشوند و آن نیم روز پنجصد سال می شود.

زندگی رسول الله صلی الله علیه وسلم بهترین الگو برای ما است و حضرت عائشه ام المؤمنین در باره زندگی رسول الله صلی الله علیه وسلم چنین میگوید: **عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: (مَا شَيْعَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ، مِنْ طَعَامٍ بُرِّ ثَلَاثَ لَيَالٍ تَبَاعًا، حَتَّى قُبِضَ) صحيح البخاري**

ترجمه: سه شب پی در پی شکم سیر طعام نخوردند خاندان رسول الله صلی الله علیه وسلم از وقتی که به مدینه منوره آمدند تا وقتی که از دنیا رحلت کردند .

زندگی دنیا کوتاه و مختصر است ؛ مناسب است که مال و متاع دنیا به اندازه ضرورت جمع آوری شود و از برای زیادت آن تلاش کردن مناسب نیست .

از عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم به بوریاستراحت بودند و وقتی که از خواب بیدار شدند، در پهلوی مبارک شان اثر خطها و نشانه از بوریای دیده می شد ما به رسول الله صلی الله علیه وسلم گفتیم ای رسول خدا کاش که ما برای تو فرش نرم آماده می کردیم رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: **(مَا لِي وَلِلدُّنْيَا، مَا أَنَا فِي الدُّنْيَا إِلَّا كَرَآكِبٍ اسْتَنْظَلَتْ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا) سنن الترمذي**

ترجمه: من به دنیا محبت ندارم و دنیا بامن . نیستم من در دنیا مگر مانند یک سوار (مسافریکه) در زیر سایه ای درخت می نشیند و بعد از مدتی او را ترک گفته روان می شود .

همان قدر دنیا بس است که ضرورت و حاجت انسان را مرفوع سازد و قناعت انسان بر آن فراهم شود .

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم ، قال: (قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ ، وَكَانَ رِزْقُهُ كَفَافًا ، وَقَتَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ) رواه مسلم .

ترجمه: از عبد الله ابن عمرو ابن العاص رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم میفرماید: بدون شک کامیاب است آن کسیکه نفس خود را به پروردگار تسلیم کند رزق و روزی وی به اندازه ای حاجت و ضرورت او باشد، الله تعالی او را به آنچه که برای او عطاء نموده قناعت نصیب کند .

عن أبي محمد فضالة بن عبيد الأنصاري رضي الله عنه: أنه سمع رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: (طُوبَى لِمَنْ هُدِيَ لِلْإِسْلَامِ ، وَكَانَ عَيْشُهُ كَفَافًا وَقَنَعَ) رواه الترمذي ، وقال : حديث حسن صحيح .

ترجمه: از فضاله ابن عبید انصاری رضی الله عنه روایت است، که او میگوید: که من از رسول الله صلی الله علیه وسلم شنیدم که چنین فرمودند: خوشبخت کسی که به اسلام هدایت شد و باشد معیشت او بقدر حاجت و ضرورت وی باشد و او بر آن قناعت داشته باشد .

غنا به مال نیست؛ بلکه غنای حقیقی غنای نفس است . بسا مال داران را می بینیم که از فقرا کرده بیشتر پشت مال میگردند و هیچ قناعت ندارند پس معلوم میشود که به مال و ثروت کسی غنی نمیشود .

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: (لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ) صحيح البخاري

ترجمه: غنابه کثرت مال نیست؛ بلکه غنای حقیقی غنای نفس است.

خود را بنده دینار و درهم جور کردن مناسب نیست؛ بلکه در هر حالت به فیصله الله راضی بودن مناسب است مال داران به وسیله مال خود امتحان می شوند و فقراء در فقرشان امتحان می شوند پس مناسب است که به فقر صبر کنیم.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (تَعَسَّ عَبْدُ الدِّينَارِ، وَالِدْرَاهِمِ، وَالْقَطِيفَةِ، وَالْخَمِيصَةِ، إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ، وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ). صحيح البخاري

ترجمه: از ابی هریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: که هلاک شود بنده دینار و درهم، و بنده لباس و چادره اگر برایش داده شود راضی میشود از الله جل جلاله، اگر داده نشود ناراض میشود از الله جل جلاله.

دنیا در نزد الله تعالی هیچ ارزش ندارد؛ اگر دنیا به نزد الله تعالی ارزشی میداشت هیچ وقت او را برای کفار نمی داد.

عن سهل بن سعد - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: (لو كانت الدنيا تعدل عند الله جناح بعوضة ما سقى كافرا منها شربة ماء). سنن الترمذي.

ترجمه: از سهل بن سعد رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: اگر دنیا به نزد الله تعالی به اندازه بال پشه ارزش میداشت نمی چشید کافر از آن یک جرعه ای از آب آن.

فقر در دنیا آنقدر خطرناک نیست به اندازه ای که ثروت و مال داری خطرناک است.

الله تعالی میفرماید: {وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا آمَوَائِكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ} الانفال: (۲۸)

ترجمه: بدانید یقیناً مال و اولادهای شما فتنه (امتحان) اند بدون شک به نزد الله پاداش بزرگ است.

عن عمرو بن عوف الأنصاري - رضي الله عنه - قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (قَوْلَ اللَّهِ لَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا، وَتُهْلِكَكُمْ كَمَا أَهْلَكْتَهُمْ). متفق عليه

ترجمه: قسم به پروردگار است که من از فقر به شما نمی ترسم ولیکن می ترسم از آنکه دنیا فراخ شود بر شما طوری که به امتهای گذشته فراخ شده بود پس شما در آن رغبت میکنید طوری که گذشته گان در آن رغبت کردند شما هلاک میشوید همان گونه ای که آنها هلاک شدند.

عبدالله ابن عمر رضي الله عنه فرماید: (لا يصيب عبد من الدنيا شيئاً إلا نقص من درجاته عند الله وإن كان عليه كريماً) صحیح الترغیب والترہیب بسند جيد.

ترجمه: عبدالله ابن عمر رضی اللہ عنہ می فرماید: کہ هیچ بنده را از دنیا چیزی نمی رسد؛ مگر آنکہ در جات او بہ نزد اللہ تعالی کم میشود اگر چه بہ نزد پروردگار عزت مند باشد .

قباحت سوال گری:

گدائی گری بی عزتی است: درحالیکہ عزت برای اللہ ، رسول اللہ و مؤمنین است . گدائی یک پدیده قبیح است کہ بہ حیثیت گدای کننده وجامعہ زیان ورننگ جامعہ را بد می سازد.

گدائی گر بہ سوال کردن خود را ذلیل می سازد و این کاری است کہ اسلام از آن منع کرده است .رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرموده: (لَا يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يُذِلَّ نَفْسَهُ) أخرجه الترمذي.

ترجمه: برای مسلمان مناسب نیست کہ خود را خوار و ذلیل کند .

دین مقدس اسلام برای حفاظت کرامت انسانی تاکید کرده . و امر کرده کہ انسان مسلمان باید نفس خود را از ذلت و بی عزتی و هر آن کاریکہ کرامت انسانی را سبک می سازد خود داری نماید نظر بہ این اصل گدائی گری را حرام گردانیده زیرا گدائی منافی کرامت انسانی است اللہ جل جلالہ میفرماید: (وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ) (الإسراء: ۱۷). ترجمه: و یقیناً ما اولاد آدم را عزت دادیم .

گدائی گری آخرت انسان را خراب میکند و در آخرت گدائی گر شخص ذلیل میباشد .

رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم میفرماید: (مَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَسْأَلُ النَّاسَ، حَتَّى يَأْتِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْعَةٌ لَحْمٍ).^(متفق عليه)

ترجمه: شخص گدائی میکند از مردم تا اینکه در آخرت می آید درحالیکہ بہ چہرہ او قطعہ گوشت نمی باشد .

در شرح این حدیث امام نووی رحمہ اللہ می نویسد کہ گدائی گر در روز آخرت درحالی می آید کہ ذلیل و خوار میباشد . بہ نزد اللہ تعالی هیچ روی ندارد یا اینکه بہ معنی حقیقی آن چہرہ آن فقط استخوان میباشد و گوشت بہ چہرہ آن نمی باشد [شرح النووي].

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): (مَنْ سَأَلَ النَّاسَ أَمْوَالَهُمْ تَكَثُّراً فَإِنَّمَا يَسْأَلُ جَمْرًا ، فَلْيَسْتَقِلَّ أَوْ لَيْسَتْكَثْرًا). صحیح مسلم

ترجمه: ازبى ہریرہ رضی اللہ عنہ روایت است کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم میفرماید: (کسی کہ مال مردم را بہ اثر گدائی می طلبد بہ قصد اینکه مال خود را زیاد کند یقیناً این شخص قوغ آتش را سوال میکند) (پس بر گدائی گر است کہ این قوغ آتش را کم میکند یا زیاد) .

در حدیث شریف دیگری آمده است که از عوف بن مالک اشجعی رضی الله عنه روایت است او میگوید: که رسول الله صلی الله علیه وسلم برای ما فرمودند: آیا شما با رسول الله صلی الله علیه وسلم بیعت نمیکنید مابرای او گفتیم: بلی ما همراه رسول الله صلی الله علیه وسلم بیعت کرده ایم ما گفتیم که ای رسول خدا ما باتو بیعت کردیم پیامبر صلی الله علیه وسلم باز

فرمودند: آیا شما با رسول خدا بیعت نمیکنید ما دستان خود را باز کردیم و عرض کردیم که ما باتو بیعت کردیم پس به کدام چیز باتو بیعت کنیم یا رسول الله؟ پیغمبر علیه السلام فرمودند: (عَلَى أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَالصَّلَاةِ الْخَمْسِ وَتُطِيعُوا اللَّهَ) وَأَسْرَ كَلِمَةً خَفِيفَةً (وَلَا تَسْأَلُوا النَّاسَ شَيْئًا) صحیح مسلم

ترجمه: بر این سخن بامن بیعت کنید که الله را عبادت کنید و به او شریک نیاورید و نمازهای پنجگانه را ادا کنید و الله را اطاعت کنید باز به صدای بسیار آهسته فرمودند: که از مردم چیزی طلب نکنید.

دین مقدس اسلام برای پوره کردن حاجت و ضروریات انسان ها را به کسب و کار تشویق میکند تا اینکه مردم بخاطر پوره کردن ضروریات خویش به گدائی روی نیاورند. در حدیث شریف آمده است: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَقُولُ: (لَأَنْ يَغْدُوَ أَحَدُكُمْ فَيَحِطَبَ عَلَيَّ ظَهْرَهُ فَيَتَصَدَّقَ بِهِ وَيَسْتَعْنِي بِهِ مِنَ النَّاسِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ رَجُلًا أَعْطَاهُ أَوْ مَنَعَهُ ذَلِكَ، فَإِنَّ الْيَدَ الْعُلْيَا أَفْضَلُ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى) متفق عليه

ترجمه: از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: اینکه یکی از شما صبحگاه برود و چوب را جمع کند و به پشت خود آن را بیاورد و به فروش برساند و از پول آن یک مقدار صدقه بدهد و به این کار خود از مردم خود را بی نیاز گرداند برای وی بهتر است از اینکه از مردم گدائی کند و مردم برای او چیزی بدهند یا ندهند. و دست بالا (صدقه دهنده) بهتر است از دست پایین (گدای گر).

در حدیث شریف دیگری آمده است: (مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ) صحیح البخاری.

ترجمه: نمی خورد هیچ کسی طعامی را که بهتر باشد از اینکه میخورد از عمل دست خود و حضرت داود علیه السلام بود که میخورد از عمل دست خود.

همچنان دین مقدس اسلام گدائی را برای کسانی که جور و صحت مند اند و توان کار کردن را دارند باز هم گدائی میکنند حرام گردانیده است.

در حدیث شریف آمده است: (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (مَنْ سَأَلَ النَّاسَ وَلَهُ مَا يُغْنِيهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَسْأَلَتُهُ فِي وَجْهِهِ حُمُوشٌ، أَوْ خُدُوشٌ، أَوْ كُدُوحٌ) سنن الترمذی

ترجمه: از عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: کسی که از مردم گدائی میکند در حالیکه نزد او آن اندازه چیزی موجود است که ضرورت آن را رفع میکند در روز قیامت می آید در حالیکه در چهره آن علامه گدای گری مانند خراشیدگی دست، و زخم های مانند خط و داغ های مانند گزیدگی پشه می باشد.

فقهای احناف میگویند: کسیکه در خانه خود خوراک یک روز و یک شب را داشته باشد در این اوقات گدائی براو حرام است در حدیث شریف آمده است نزد کسی که چهل درهم باشد سالم وصحت مند هم باشد و توان کسب و کار را داشته باشد گدای برای او جواز ندارد. [التبیین]

اسلام از گدائی جلوگیری نموده انجاست که برای انسان جور و سالم که قادر به کسب و کار باشد گدائی جواز ندارد. به این چنین اشخاص حتی زکات داده نشود تا اینکه به گدائی عادت نگیرند. [حاشیة السندي علی ابن ماجه]

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: (لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِعَنِيٍّ وَلَا لِذِي مِرَّةٍ سَوِيٍّ). سنن أبي داود والترمذي

ترجمه: از عبدالله بن عمرو رضی الله عنه روایت است که فرمودند: که رسول الله صلی الله علیه وسلم میفرماید: دادن زکات برای شخص غنی و برای کسی که توان کار کردن را داشته باشد از لحاظ بدن صحت مند و تندرست باشد روانیست.

در حدیث دیگری آمده است یکبار رسول الله صلی الله علیه وسلم زکات مال را تقسیم می نمودند در حالیکه دونفر از وی زکات مال میخواستند، پیامبر علیه السلام به آنها دید که آنها توان مند بودند برای آنها فرمود: (فَقَالَ إِنَّ شِئْمًا أُعْطِيَتْكُمْ وَلَا حَظَّ فِيهَا لِعَنِيٍّ وَلَا لِقَوِيٍّ مُكْتَسِبٍ) مسند احمد، ابوداود، النسائي.

ترجمه: اگر شما خواسته باشید که از این مال برای شما میدهم در حالیکه از مال زکات برای غنی و توان مند نصیب و حصه نیست.

امام سرخسی رحمه الله می نویسد: (وإن كان المحتاج بحيث يقدر على التكسب فعليه أن يكتسب ولا يحل له أن يسأل) [الكسب والمحيط]

ترجمه: اگر شخص محتاج شخص بود که توان کسب و کار را داشت برای چنین شخص لازم است که کسب و کار نماید و گدائی گری برای وی جواز ندارد.

رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحاب خود را طوری تربیت کردند اگر از آنها قمچین اسپ شان از دست شان می افتید کسی را نمی گفتند که این قمچین را بده بلکه خودش از اسپ خود پائین می شد و قمچین خود را میگرفت.

اگر کسی روی ضرورت محتاج باشد از دست فقر به این حالت رسیده که از مردم چیزی بخواهد به اندازه ضرورت به او جایز است که از مردم بخواهد اگرچه نخواستن بهتر است ولی این کار به هیچ وجه جائز نیست گدائی گری را کسب و پیشه خود بگرداند.

عن أبي بشرٍ قبيصةَ بنِ المُخارقِ - رضي الله عنه - ، قال قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم: يا قبيصةُ ، إنَّ المسألةَ لا تحلُّ إلا لأحدٍ ثلاثةٍ : رجُلٌ تحمَلُ حمالةً ، فحَلَّتْ لَهُ المسألةُ حتَّى يُصيِبَهَا ، ثُمَّ يَمْسِكُ ، وَرَجُلٌ أَصَابَتْهُ جَائِحَةٌ اجْتَاكَ مَالُهُ ، فَحَلَّتْ لَهُ المسألةُ حتَّى يُصِيبَ قَوْمًا مِنْ عَيْشٍ - أَوْ قَالَ : سِدَادًا مِنْ عَيْشٍ - وَرَجُلٌ أَصَابَتْهُ فَاقَةٌ ، حتَّى يَقُولَ ثَلَاثَةً

مِنْ ذَوِي الْحِجَبِي مِنْ قَوْمِهِ : لَقَدْ أَصَابَتْ فُلَانًا فَاقَةٌ . فَحَلَّتْ لَهُ الْمَسْأَلَةُ حَتَّى يَصِيبَ قَوْمًا مِنْ عَيْشٍ ، أَوْ قَالَ : سَدَادًا مِنْ عَيْشٍ ، فَمَا سِوَاهُنَّ مِنَ الْمَسْأَلَةِ يَا قَبِيصَةَ سُحْتٌ ، يَا كُلُّهَا صَاحِبُهَا سُحْتًا) رواه مسلم .

ترجمه: ازقبیصه ابن محارق رضی الله عنه روایت است ، او میگوید : که رسول الله صلی الله علیه وسلم برای من فرمودند: ای قبیصه گدائی بجز از سه نفر به هیچ کس دیگر روانیست یکی آنکه از برای صلح قرض میکند بر این شخص جواز دارد که برای پوره کردند قرض خود از مردم مال جمع کند تا که قرض را ادا کند دوم شخصی که به او مصیبت رسیده و مال او به اثر حوادث از بین رفته تا وقتی به او گدای جواز دارد که به ضروریات زندگی دست رسی پیدا کند و یا ضروریات زندگی را پوره کند (این شک راوی است) . سوم شخصی که به او گرسنگی رسیده تا اندازه ای که در بین قوم خود مشهور شده و سه نفر صاحبان عقل بگویند یقیناً به فلانی شخص فقر رسیده است به این شخص گدائی تا وقتی جایز است تا آنکه به ضروریات شبانه روزی دست رسی پیدا کند یا ضروریات زندگی را پوره کند (شک راوی است) . علاوه از این سه طایفه مردم گدائی کردن به دیگران حرام است .

شارحین حدیث وفقهای کرام میگویند : گدائی سه قسم است :

۱- گدائی حرام ؛ ۲- گدائی مکروه ؛ ۳- گدائی مباح .

۱- گدائی حرام آنست که شخص غنی سوال میکند یا اینکه از اندازه فقر خود بیشتر گدائی میکند .

۲- گدائی مکروه آن است که در خانه او به اندازه نفقه وجود دارد که ضرورت آن رفع میگردد ولی باوجود این بازهم گدائی میکند و فقر خود را به شکل حقیقی آشکار نمی کند .

۳- گدائی مباح آن است که محتاج باشد اگر ضرورت داشته باشد یا حواس و یک عضو از اعضای او در خطر تلف شدن باشد در این حالت گدائی کردن به او لازم است . [عمدة القاری]

امام غزالی رحمه الله میفرماید : گدائی در اصل خود حرام است ؛ البته بنا بر ضرورت جواز دارد حرمت اصل است ؛ گدائی از این سه حالت خالی نیست :

اول : اینکه گدائی کردن اظهار شکایت از الله تعالی است ؛ زیرا گدای اظهار فقر و نبودن نعمت الله تعالی است و این بعینه اظهار شکایت از الله تعالی است .

دوم : گدائی گر در گدائی خود را به غیرالله محتاج میدانند به مسلمان مناسب نیست که بغیرالله عاجزی کند بلکه مسلمان را سزاوار است که به خالق خود عاجزی کند این کار از برای مومن عزت است چرا که دیگر مخلوقات مانند این عاجزانند سزاوار است که عاجزی و ذلت خود را برای عاجزان پیش نکند مگر در وقت ضرورت .

سوم : در گدائی اذیت شخص مسؤل حتمی است چرا که اکثر اوقات از کسی که سوال میشود به طیب خاطر چیزی نمی دهد و یا اینکه از روی حیابرای گدائی گر چیزی میدهد در این صورت صدقه گرفتن برای گدائی گر حرام است اگر صدقه ندهد حیا میکند و قلباً اذیت میشود چرا که فکر میکند که از جمله بخیلان حساب نشود اگر مال خود را بدهد مال مصرف میشود

اگر منع کند درموقف او نقصان می آید در هردو صورت از طرف گدائی گز برای صدقه دهنده اذیت می رسد، ازیت رسانیدن بدون ضرورت کار حرام است. [احیاء علوم الدین]

علامه شبیر احمد عثمانی رحمه الله مینویسد: اصحاب ما در باره کسی به کار وکسب قادر باشد باز هم سوال میکنند دوم قسم اقوال مختلف دارند:

اول: قول اصح این است که این چنین اشخاص سوال کردن برایشان حرام است بنا بر ظاهر احادیث.

قول دوم این است که از برای اینچنین اشخاص سوال حلال است همراه با کراهیت، به این شرایط:

الف: به شرطیکه سوال کردن برای او سبب ذلت نباشد.

ب: در سوال کردن خود مبالغه والاحاح نکند.

ج: از کسیکه سوال میکند برای او اذیت و آزار نرساند.

اگر این شرایط مذکور یک شرط آن منتفی شود باز سوال کردن به اتفاق علماء حرام است. [فتح الملهم بشرح صحیح مسلم]

اقسام گدائی گز:

گدائی گری مرضی است که در تمام اعصار، کشورهای وملتها وجود دارد اکثر کشورها از وجود گدائی گز مستثنی نیستند.

گدائی گران مردم مختلف اند بعضی گدائی گران جوانان اند به بهانه های مختلف از مردم گدائی میکنند و بعضی دیگری آن مردان و زنان پیراند و اکثر وقت معیوبان و مریضان هم گدائی میکنند بعضی وقت مردمان صحت مند هم گدائی میکنند.

درین روزها درکشور ما زنان، اطفال زیادی به گدائی گری روی آورده اند که درین این گدایان دختران بیشتر به نظر می رسند.

اشکال گدائی گری:

گدایان گدائی گری خود را به اشکال مختلف انجام میدهند بعضی به شکل آشکار از مردم پول میخواهند و در جاهای گدائی نشسته اند بعضی بالای مردم میگردند بعضی اوقات خود را مریض و معیوب معرفی میکنند که پای و دست خود را بسته میکنند یا چشمان خود را بسته کرده اند تا خود را به مردم معیوب و زخمی معرفی کنند.

بعضی مردم اطفال و زنان را همراه خود به گدائی گری می آرند و به وسیله آنها گدائی میکنند.

بعضی اوقات اطفال را مواد مخدر زرق میکنند یا از طریق خوراک به او میخورانند تا که بیهوش شوند در راه و پیاده روها آنها را می اندازند تا اینکه دل های مردم به آنها نرم شود.

بعضی اوقات وسائل کار را باخود در راه و پیاده روها می آرند تا به مردم نشان بدهند که از دست بیکاری روی به گدائی آورده اند.

بعضی از مردم در مساجد گدائی میکنند و برخی به خانهای مردم میروند واز آنها گدائی میکنند.
بعضی مردم نسخه های داکتران و اسناد جعلی را با خود میگردانند به بهانه مریضی گدائی میکنند .

اضرار فردی گدائی گری :

- ۱- گدائی گری سبب ذلت و خواری در دنیا و آخرت است .
- ۲- گدائی گری یک کار بیهوده و سبک است کار مردم پست فطرت است ، فطرت سالم از همچو کارها خود داری میکند
- ۳- در آخرت عذاب و عید زیاد در قبال دارد .
- ۴- گدائی گری به حقارت نفس دلالت میکند .
- ۵- گدائی گری در جامعه انحطاط را به بار می آورد .
- ۶- گدائی گری برکت مال را ازین می برد .
- ۷- گدائی گری سبب عدم قبولیت دعائیشود .
- ۸- گدائی گری دلیل خاتمه سوء است .
- ۹- گدائی گری در انسان خصلت عدم قناعت را ایجاد میکند .
- ۱۰- در گدائی گری شکایت از الله وجود دارد .

اضرار اجتماعی گدای گری :

گدائی گری در جامعه کشت خطرناک است که قسما قسم نتایج بدی نفسی ، اجتماعی و صحتی را در قبال دارد .

قبل از همه گدائی گر در جامعه اسلامی انعکاس بد را به دیگر جوامع و مردم آن بیش میکند .

- به گدائی گر همیشه از طرف مردم الفاظ بد استعمال میشود که باعث تکلیف نفسی برای گدایی گر میگردد .

- گدائی گر همیشه از جامعه بدور زندگی میکند و در قلب خود یک نوع کینه در قبال مردم دارد

- گدائی گر همیشه احساس عدم احترام میکند و در خود احساس کمبودی میکند

- کسب گدائی گری و ملاقات کردن با هر قسم مردم سبب انتقال امراض گوناگون میگردد و همیشه شکار امراض میگردد چراکه خوردن و نوشیدن گدائی گر پاک و صحتی نمی باشد و به حفظ صحت شخصی خود متوجه نمی شود و نظافت را مراعات نمی کند و اکثر اوقات به امراض مختلف گرفتار میشود مانند مرض معده ، گلودرد ، مرض سل ، روماتیسم ، مرض ، جلدی و چشم از جمله این امراض که گدائی گر با آن دست و گریبان است ضعف قوه دفاعی بدن است

اطفال گدائی گر که در گرمی آفتاب دور میزنند مریض میشوند و در سردی زمستان به مرض تنفسی گرفتار میشوند .

اکثر اوقات اطفال بچه و دختر که در بازارها گدائی میکنند از طرف مردم ظالم و بی باک بخاطر اغراض مختلف اختطاف میشوند که از یک طرف به او ظلم و تجاوز میشود و از طرف دیگر تهدید به امنیت جامعه میشود .

همچنین گدائی گری در نفس اطفال اثر بد میکند ؛ چراکه به این کار طفل کرامت و عزت نفس خود را از دست میدهد و هیچ وقت در آینده شخصیت را جور کرده نمی تواند وقتی که جوان میشود در جامعه رول مثبت ندارد .

اطفال گدائی گرهیمیشه از طرف دیگران رانده و توهین میشوند و سخنان رکیک به آنها گفته میشود که این کار در دل های آنها یک نوع دشمنی را ایجاد میکند وقتی که جوان میشود هیچ نوع احساس مثبت ندارد بلکه در فکر انتقام جوی از مردم جامعه میباشد .

در اکثر اوقات اطفال گدائی گر در حوادث ترافیکی مواجه میشوند اطفال گدائی گر از درس و مدرسه محروم هستند و نمی توانند که آموزش ببینند و زمینه درس برایشان مساعد نیست به اثر گدائی گری از علم و آموزش محروم می مانند .

در جامعه یکی از انحرافات و فساد اخلاقی گدائی گری است .

در بین اطفال ، زنان و دختران گدائی گر فساد اخلاقی به اثر گدای به میان می آید ؛ مانند زیان ، زنان سگار ، و استعمال مواد مخدر و نشه آور دزدی ، و دیگر جرایم .

همچنان برای فعالیت های استخباراتی از طریق گدائی گری استفاده میشود که برای ارگانهای امنیتی بین گدائی گران مستحق و مخبر فرق کردن مشکل میباشد .

گدائی گری در جامعه اسلامی قسما قسم زیانها را به بار می آورد :

گراف بد اخلاقی یا فساد اخلاقی را در جامعه بالا می برد که این در جامعه اسلامی یک خطر بزرگ است

• افزایش بیکاران در جاهای عمومی :

اکثر گدائی گران بخاطر استراحت به پارک ها و چمن ها میروند به اثر این تعداد بیکاران در جاهای عمومی زیاد میشود .

• دوری از خانواده : اکثر گدائی گران بخاطر جمع آوری پول مصروف اند و علاقه شان به خانواده شان کم می باشد و در کار های اجتماعی بی تفاوت میباشند به اثر این جامعه بسوی انحلال میروند .

• در جامعه سطح جرایم زیاد میشود خرید و فروش مواد مخدر زیاد میشود . هدف گدایان جمع کردن پول است و این را باک نمی کنند که حلال است یا حرام به همین دلیل است که بسیار اوقات گدای گران به دزدی دست میزنند و جرایم دیگر را هم مرتکب میشوند که از آن جمله خرید و فروش مواد مخدر که فروشندگان مواد مخدر از طریق گدای گران مواد خود را به فروش می رسانند .

• گدائی گر همیشه به مردم مزاحمت و سبب اذیت میگردد .

- گدائی گران انعکاس بد برای مردم و جامعه پیش میکنند چراکه در هرملکی که گدائی گران زیاد باشند به این معنی است که در آنجا سطح بیکاری زیاد است و آنجا فقر حاکم است و آنجا فرصت کاری نیست و غیره .
 - گدایی گر از دیگران به آسانی مال را بدست می آورد که به این کار تعداد بیکاری و بیکاران زیاد میشود که این پدیده بد سبب تشویق دیگران میگردد و روحیه کار و زحمت در مردم ضعیف میشود که اینکار به اقتصاد کشور تأثیر بد میگذارد .
 - زیادت بی امنیتی ؛ به اثر فقر و تنبلی گدائی گران مفسدین داخلی و خارجی از گدایی گران بخاطر انجام دادن اعمال تخریبی استفاده میکنند که این گراف بی امنی را در کشور بالامی برد .
- ما را که الله تعالی به برکت جهاد آزادی نصیب کرد که یک ملت آزاد و مستقل هستیم نمی خواهیم دست ذلت به دیگران پیش کنیم و از آنها خیرات طلب کنیم؛ طوریکه در دوران جهاد شرائط سخت، گرسنگی و تشنگی راصبر کردیم اکنون هم به هر حالت از الله جل جلاله راضی هستیم .
- برای ما این بس است که الله تعالی فتح و آزادی برای ما نصیب کرد و امید اینرا هم داریم رزق و روزی فراوان برای ما نصیب میکند .
- ما از الله تعالی این امید را داریم که بدون (چنده) بیگانگان روزی فراخ برای ما نصیب کند .
- گدایی گری شرعاً و عقلاً کار نا روا است ، ناداری و فقر همراه صبر و تحمل بهترین عمل است .
- بناءً امارت اسلامی افغانستان نمی خواهد که از جوامع بین المللی خیرات بخواهد تا اینکه کشور خود را در سطح بین المللی به کشور گدایی گر معرفی نماید و از اطباع کشور خود هم می خواهد که در شرایط فعلی صبر کنند کوشش نکنند که دست ذلت را به دیگر مردم دراز کنند که اگر خیرات بدهند همراه بامنت و اگر منع کنند همراه با ذلت است .
- سالگرد آزادی افغانستان را از چنگال امریکا و همپیمانان اشغالگر آن برای راه روان راه حق ، مجاهدین و ملت غیور مبارک باد میگویم خدا کند که کشور آزاد ، مستقل و مستغنی داشته باشیم .

أستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين من كل ذنب ، فاستغفروه ، إنه هو الغفور الرحيم .